

راهکارهای گسترش فرهنگ قرض‌الحسنه

اشاره گسترش فرهنگ قرض‌الحسنه وظیفه یک نهاد خاص یا دو بانک تخصصی قرض‌الحسنه نیست؛ بلکه یک فعالیت فرابخشی و فراملیتی است و تلاش همگانی را می‌طلبد. نیاز است نهادهای مختلف، مبلغان، نخبگان، انجمن‌ها، بنیادها، دانشگاه‌ها، مراکز علمی و پژوهشی، نمایندگان مجلس، نمایندگان ولی فقیه، مراکز مردم‌نهاد و دستگاه‌های دولتی و حاکمیتی و به‌ویژه رسانه‌ها به این موضوع بپردازند تا این امر مهم الهی ترویج پیدا کند. قرض‌الحسنه به عنوان یک فرهنگ دیرینه و زنده باید گسترش یابد؛ به‌گونه‌ای که مردم این موضوع را با دل و جان بپذیرند.

قرض‌الحسنه دارای اهمیت ویژه‌ای است که به تعدادی از آن‌ها اشاره می‌شود. ۱- امری مقدس و ارزشمند و پسندیده در جوامع اسلامی است. ۲- کمک به نیازمندان، فقرا و رفع معضلات اجتماعی و فرهنگی است. ۳- کمک به فعالیت‌های اقتصادی، اشتغال و کارآفرینی، حوزه اقتصادی، حوزه سلامت، حوزه گردشگری، حوزه کشاورزی و... است. قرض‌الحسنه از نظر فرهنگی در جامعه ما هنوز به معنای واقعی جای خود را پیدا نکرده است. امروزه مشکلات اقتصادی کشور که ناشی از جنگ اقتصادی است، تغییر نگرش‌ها و فرهنگ برآمده از جوامع اسلامی را در پی خواهد شد. تا زمانی که سیستم بانکداری به امر قرض‌الحسنه روی نیاورد، طبیعتاً نظام اقتصادی و فرهنگی کشور در سال‌های آینده دچار بحران تغییر نگرش‌ها خواهد شد و از بانکداری بدون بهره به بانکداری با بهره روی خواهد آورد.

مردم باید درگیر سیستم قرض‌الحسنه باشند تا از تسهیلات با سود بالای بانکی نجات پیدا کنند؛ زیرا بانک‌های تخصصی قرض‌الحسنه و صندوق‌های قرض‌الحسنه با افزایش روزافزون فرهنگ قرض‌الحسنه نقش بسزایی را در تأمین نیازهای مشکلات جامعه ایفا می‌کنند. در شرایطی که تسهیلات بانکی با سودهای سالانه بسیار بالا به متقاضیان پیشنهاد می‌شود، تسهیلات بدون بهره با کارمزد قرض‌الحسنه می‌تواند برای مردم بسیار مفید و راهگشا باشد.

راهکارهای ترویج قرض‌الحسنه

ترویج فرهنگ قرض‌الحسنه در جوامع اسلامی به عوامل ذیل بستگی دارد:

بهره بردن از فناوری نوین، تبلیغات مؤثر قرض‌الحسنه، شفاف‌سازی در امور قرض‌الحسنه، جلب اعتماد عمومی جامعه، کمک به اقشار آسیب دیده و نیازمند در قالب پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه و بلاعوض، ادغام صندوق‌های قرض‌الحسنه در بانک‌های تخصصی قرض‌الحسنه، کمک دولت‌ها و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به بانک‌های تخصصی قرض‌الحسنه به منظور تبدیل شدن به بانک‌های عامل در زمینه‌های اشتغال و کارآفرینی و پرداخت وام ازدواج کل کشور و حوزه سلامت و... با تخصیص خط اعتباری و حمایت‌های یکپارچه و منظم از طریق سامانه‌های اطلاعات ملی واحد، جداسازی قوانین بانک مرکزی با بانک‌های تجاری و تخصصی قرض‌الحسنه و تسهیل در امور جذب منابع دولتی و اجرایی و حاکمیتی با قانون بودجه، دریافت خدمات و طرح‌های اعتباری

سیدرضا راستنی‌الحسینی

دانشجوی دکتری مدیریت

مالی و مؤلف کتاب «برکت

قرض‌الحسنه»

که متأسفانه خیلی از بانک‌ها هنوز به وظایف خود در امر تخصیص منابع قرض‌الحسنه عملکرد مناسبی ندارند. پیشنهاد می‌شود با طراحی پلتفرم کامل دیجیتال توسط «پژوهشکده ترویج فرهنگ قرض‌الحسنه جوامع اسلامی» همه منابع قرض‌الحسنه بانک‌ها دقیقاً در امور قرض‌الحسنه و به منظور گره‌گشایی مشکلات نیازمندان و فقرا استفاده شود. دقیقاً همان چه در حال حاضر از سوی بانک‌های تخصصی قرض‌الحسنه به دلیل ماهیتشان صورت می‌گیرد.

یکی از راهکارهای دیگر برای بسط قرض‌الحسنه در جامعه که باید توسط شورای فقهی مورد بررسی و تأیید قرار گیرد، مبحث افزایش طرح‌های بانک‌های تخصصی قرض‌الحسنه در قالب عقود مرابحه، اجاره، جعاله، استصناع، بیع دین، سلف، مشارکت مدنی و مضاربه است.

برای اداره صحیح این پژوهشکده بهتر است اعضای آن شامل نمایندگان بانک مرکزی، نمایندگان شورای فقهی، نمایندگان وزارت اقتصاد و دارایی، نمایندگان دو بانک تخصصی قرض‌الحسنه (مهرایران و رسالت) و نمایندگان دو بانک دولتی باشند.

تورم بالا، چالش توسعه قرض‌الحسنه

اقتصاد ایران یکی از بالاترین نرخ‌های تورم را داراست. با این حال اهم سازوکارهای ایجاد شده یا ایجاد نشده قرض‌الحسنه شامل موارد ذیل است.

۱- تدوین برنامه‌ای منسجم و عملیاتی در خصوص اصول اخلاقی و دستورالعمل‌های مجزا در بانکداری قرض‌الحسنه بدون در نظر گرفتن بانکداری تجاری با در نظر گرفتن افزایش یا کاهش نرخ سود بانکی و نرخ تورم

۲- بالا بردن آگاهی سازمان‌ها و شرکت‌ها از فضای کسب‌وکار مبتنی بر مسئولیت اجتماعی با سرمایه‌گذاری در بانکداری قرض‌الحسنه

۳- به‌کارگیری نمایشگاه‌ها، کنفرانس‌های حضوری و غیر حضوری برای آشنایی با فرهنگ و سنت قرض‌الحسنه برای عموم مردم جامعه

۴- تولید آثار جدید و کاربردی از جمله کلیپ‌ها، تبلیغات و تصاویر نوین برای معرفی بانکداری قرض‌الحسنه

۵- یکی از وظایف بانک مرکزی و دولت‌ها تغییر در نگرش قوانین و مقررات بانکداری تجاری با بانکداری قرض‌الحسنه است که پیشنهادات نگارنده برای تسهیل و همکاری در قوانین حاکم بر نظام بانکداری قرض‌الحسنه به این شرح است:

۱-۵- کاهش سهم ذخیره قانونی

۲-۵- حذف پرداخت تسهیلات وام ازدواج به این‌گونه بانک‌ها یا تخصیص خط اعتباری به آن‌ها در این خصوص

۳-۵- تخصیص خط ارزی

۴-۵- تخصیص خط اعتباری یا مجوز بانک عامل در زمینه‌های اشتغال، درمان، ضروری، مسکن و...

۶-۵- تسهیل در قوانین افتتاح حساب ارگان‌ها و شرکت‌های دولتی در بانک‌های تخصصی قرض‌الحسنه به منظور رفع احتیاجات ضروری و حل مشکلات کسری بودجه منابع این ارگان‌ها و دولت

۷-۵- تلفیق صندوق‌های قرض‌الحسنه در بانک‌های تخصصی قرض‌الحسنه

۸-۵- استفاده از سایر عقود اسلامی برای توسعه فعالیت‌های تأمین مالی جمعی و جذب منابع قرض‌الحسنه به منظور ترویج سنت قرض‌الحسنه با کمک ابزارهای مالی

